

14.juni 2020

2.søndag i treenighetstiden

Uranienborg

Døperen Johannes sa: «Jeg døver dere med vann til omvendelse. Men han som kommer etter meg, er sterkere enn jeg, og jeg er ikke verdig til å ta av ham sandalene. Han skal døpe dere med Hellig Ånd og ild. 12 Han har kasteskovlen i hånden og skal rense kornet på treskeplassen. Hveten sin skal han samle i låven, men agnene skal han brenne opp med en ild som aldri slukner.» (Matt 3,11-12)

NOEN HAR SNUDD

Dere har hørt uttrykket mange ganger: Noen har snudd. Det kan være en helt bokstavelig betydning; du var på vei til hytta, men kjøreforholdene var så farlige at du snudde. Ofte bruker vi uttrykket når noen har forandret standpunkt. I politikken kan det ha stor betydning hvis et parti eller en representant snur i en sak.

I religiøst språk er dette velkjent. Det kalles ofte for omvendelse. Både døperen Johannes og Jesus ber mennesker om å snu: Omvend dere! Det er det greske ordet *metanoia* som er oversatt med omvendelse i Bibelen. Ordet er sammensatt av preposisjonen *meta*, som betyr *etter* eller *bakenfor*, og *noos*, som betyr *forstand* eller *sinn*. Allerede tidlig ble begrepets betydning knyttet til det å angre/forandre mening og senere til religiøs omvendelse. I Bibelen er ikke omvendelse først og fremst knyttet til å skifte mening, men mer til å skifte retning. Jeg vender meg bort fra noe for å vende meg til noe annet.

I overgangen mellom den gamle og den nye pakt møter vi døperen Johannes som står fram som omvendelsesagent. I et voldsomt kraftfullt språk forteller han folkets religiøse ledere at de må omvende seg fra sin tilvante religiøse

selvtillit. Det hjelper ikke å påberope seg sin egen fromhet eller medfødte status som Abrahams barn: «Ormeynge! Hvem har lært dere hvordan dere skal slippe unna den vreden som skal komme? Bær da frukt som svarer til omvendelsen!» Og så henter han et bilde fra treskeplassen: Der skal klinten skilles fra hveten. Der skal det onde få sin dom, der skal verden renses til slutt. Med kasteskovelene ble kornet kastet opp i lufta slik at de verdifulle hvetekornene skilte seg fra de verdiløse agnene som var lettere. Så ble korn og agner skyflet sammen i ulike hauger, kornet til lagring og agnene til å kastes eller brennes. Og det er ikke Johannes eller en kirkelig oppnevnt nemd som skal gjøre dette. Det er bare Jesus, den barmhjertige, som skal gjøre det.

Høres det strengt og hardt ut? Jeg synes ikke det. Jeg synes det høres befriende ut! Tenk en gang skal alt det onde og grusomme renses bort. Alt det unyttige og likegyldige, alt det hovmodige og mistenksomme i oss og rundt oss skal kastes opp og blåses bort og fjernes og brennes en gang for alle. Og jeg vet at dommen går *gjennom* meg, det er det beste av alt. Det er ikke jeg som skal dømmes og fjernes, det er det i meg som står Gud imot. Det er ikke din menneskelighet og sårbarhet som dømmes og fjernes, det er alt i deg som trykker deg ned og som skjuler Gud for deg. Det er dommen, det er renselsen, det er frigjøringen. Et håp om at engang skal det ubrukelige og hovmodige og onde renses bort og brennes som i en bråtebrann på en vårdag. Og det er bare Jesus den barmhjertige som skal gjøre det.

Bibellesningene våre i dag har hatt dåpen og vannet som tema. I kristen tro er dåpen et drama, der vi både drukner og oppstår igjen i den samme handlingen. I møte med Jesus blir vi dømt og frelst på samme tid. Dåpen er risset inn i sjelen vår som et tegn på Guds trofasthet, til alle som tror: «Jeg har rensset deg og jeg fortsetter å rensset deg helt til og helt gjennom dom og død.» Derfor kan du stå oppreist i din dåpspakt. Derfor kan du stole på Guds løfte i dåpen. Vær ikke redd! Det er frelse og hvile i dåpen, for alle som vil tro det.

Men kan vi likevel høre kallet om omvendelse som et ord til oss? Tåler vi å høre kallet til omvendelse, igjen? Martin Luther var opptatt av at omvendelse var en grunninnstilling vi er kalt til å leve i hver dag.

- For det første er det en tegn på modenhet å kunne revidere seg selv, sine væremåter og sine standpunkter. Å snu kan noen ganger bli oppfattet som et uttrykk for svakhet eller usikkerhet. Tør du ikke kjøre videre? Vingler du i dine standpunkter? Men det kan også oppfattes som det motsatte: Du er modig som har stoppet opp, tenkt deg om og fått mot til å gå i en annen retning. Det er ikke en svakhet å ha kapasitet til å angre på noe, det er tvert imot et adelstegn ved mennesket.
- For det andre er det noen ganger livsnødvendig å snu. Når veien leder til et destruktivt mål, er det mer ansvarlig å skifte retning enn bare å fortsette på veien og håpe det beste. I dag er klimabevegelsen og menneskerettighetsbevegelsen de viktigste bærere av det innstendige kallet til omvendelse. Innsikten i at vi kan være i stand til å utrydde oss selv, kaster nytt lys over treskeplassen. Likevel er ikke Johannes sitt kall til omvendelse så ulikt det kallet klimabevegelsen møter oss med. Vi kalles til ansvarlig og barmhjertig liv. Og vi kalles til ydmykhet, til å se vår rette størrelse i forhold til skaperverket og i forhold til Gud.
- For det tredje innebærer kristen omvendelse alltid å snu seg i retning kjærlighet, tilgivelse og gjenopprettelse. Omvendelse er å vende seg til Jesu ansikt, slik at den kjærlighet som lyser ut fra Kristus kan erobre deg og skinne inn i alt du er redd for, alt du skammer deg over, alt du angres på. Da kan både forakten for andre og for deg selv smelte. Da kan det ubrukelige og hovmodige bli avslørt og blåse bort som agner i vinden. Igjen og igjen. Slik kan vi kanskje bære frukt som svarer til omvendelsen. Igjen og igjen.

Det er aldri for sent å snu seg mot Jesus, den barmhjertige dommer og frelser, den eneste jeg helt uten forbehold kan ta sjansen på å overlate min sak til.

Amen.